

Çin Feodal Toplum Yapısındaki Kadın Değer Yargıları¹

Tuğçe Akman²

Özet

Toplumun temelini oluşturan iki esas parçadan biri olan kadın, taşıdığı sıfatlarla toplumun sahip olduğu tüm değerlerin mimarlarından biridir. Kadın doğuran, büyüten, öğreten, yetiştirendir. Bu yüzdendir ki, aslında kadın ona değer biçen toplumu kendi elleriyle yoğurup, şekil verendir. Buna rağmen tarih boyunca aslında hak ettiği değeri çoğu zaman görememiştir. Hatta sahip olduğu bunca özel sıfatlara rağmen ikinci sınıf insan muamelesi gördüğü zamanlar da olmuştur.

Toplumdan topluma, dönemden döneme kadının varlığının değeri değişim gösterse de tarih boyunca birçok toplumda kadın arka planda kalmış, ikinci sınıf insan muamelesi görmüştür. Çin toplumunda da iki bin yıl süren feodal toplum döneminde kadın erkeğin arkasında kalmış ve zor zamanlar geçirmiştir. Bu çalışmada kadının Çin feodal toplumundaki yerini etkileyen önemli üç ana değer yargısı üzerinden kadının toplumdaki yerini ve bu değer yargılarının sebep ve sonuçlarını inceleyeceğiz.

Anahtar kelime: Çin, Kadın, Feodal Toplum, Erkek, Değer Yargısı

Women Value Judgments on Feodal Society Structure in China

Abstract

The woman, one of the two essential parts of the society, is one of the architects of all values that the society possesses in terms of its attributes. She gives birth to women, grows, teaches, educates. This is the fact that women knead and shape the society that values it, with their own hands. Nevertheless, throughout history, the value that she actually deserved is often not seen. Even in spite of the many adjectives she has, there have been times when he saw second-hand human treatment.

Although history shows that woman's existence changes from society to society, collecting, from time to time, in many societies throughout history, women have remained in the background, seeing second-class human treatment. In Chinese society, after two thousand years of feodal society, women remained behind man and had a hard time. In this study, we will examine the place of women in society and the causes and consequences of these value judgments through three important values judgments affecting the place of woman in Chinese feodal society.

Key Words: China, Women, Feodal Society, Man, Standard of Judgement

Giriş

İnsanoğlunun var oluşunda ortak paydaya sahip olan kadın ve erkek tarih boyunca sürdürdüğü birliktelikte kendini ön planda tutma çabası her zaman var olmuş ve bu konuda çoğunlukla erkek başarılı olmuştur. Kadın ve erkek arasındaki ilişkide toplumdan topluma, dönemden döneme farklılıklar görülse de çoğunlukla erkek üstünlüğü hüküm sürmüştür, kadın arka planda kalmıştır. Öyle ki, günümüzde dahi birçok toplumda kadının öz haklarını edinme çabası ya da toplum içinde yer edinme çabası halen devam etmektedir.

¹ "Erciyes Üniversitesi Edebiyat Fakültesi 1. Dil ve Kültür Çalışmaları Öğrenci Sempozyumu'nda sunulmuş bildiridir."

² Tuğçe AKMAN, Yüksek Lisans Öğrencisi, Erciyes Üniversitesi Çin Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, E-posta: tugce.akman88@gmail.com.

Çin toplumu için de aynı şeyi söyleyebiliriz. Oldukça uzun bir tarihe sahip olan Çin toplumunda kadın ve erkek arasındaki durum genel olarak erkeğin üstünlüğü şeklindedir. Özellikle yaklaşık olarak iki bin yıl sürmüş olan Çin'in feodal toplum süreci kadının erkeğin arkasında kaldığı uzun bir süreçtir. Çin toplumunda kadının toplumdaki yerinin ilk çağlarda görülen avcılık, toplayıcılık toplumundan tarım toplumuna geçişiyle değişmeye başladığına inanılır. Çünkü erkek fiziksel gücünün varlığını keşfetmiştir ve artık toplum içinde bir önem arz etmektedir. Başka bir görüş de erkeğin kendi gücünü fark etmesinin ötesinde, artık doğumun gizeminin çözülmüş olması ve erkeğin de artık kendi soyunun devamlılığının üstüne düşmesiyle erkek egemen sistem ortaya çıktığı yönündedir.

İlk çağlar için kadının ön planda olduğu, anaerkil bir toplum düzeninin var olduğu birçok araştırmacı için ortak bir düşüncedir. O dönemlere ait fazla bilgi ve kaynak bulunmamasına rağmen birçok araştırmacı ilk çağlarda kadının doğurganlığının gizeminden ötürü kadının tanrıçalaştırıldığı ve o dönemin toplum yapısında var olan çok eşlilikten dolayı çocuğun babasının bilinmemesi gibi nedenlerle soy devamının kadına dayandığı, kadının toplumda ön planda olduğu konusunda hem fikirlerdir.

İlkel Toplum Döneminde Kadın

Çin toplumunun anaerkil düzenden ataerkil düzene geçişi, toplumdaki sosyal yapı dengelerinin değişmesiyle başlamıştır. İlk çağlarda anaerkil yapıya sahip olan bu toplum için kadın sadece özgür bir yere sahip değildi ayrıca yüksek bir saygı görmekteydi. Kadının hayat verme kabiliyetinin olmasıyla doğal kahraman, yaratılan insanların annesi, toplum hayatının yöneticisi olmuşlardır. Anaerkil toplumdaki kadının farklı farklı özellikleri vardır. İnsanları doğurup yetiştirme gücü, soyun/kabilenin yaşamını organize etme gücü, üretim gücü gibi doğal vazifeleri vardır. Ayrıca kanun sisteminin olmamasından kaynaklı insanların imtiyazlı oluşlarıyla tüm insanların saygısını kazanmışlardır.(Wu, 2004, s.7) Avcı toplayıcı toplum hayatının var olduğu bu dönemde düzenli bir kanun sisteminin olmamasının yanında daha eşit ve ortaklaşa sürülen bir hayat vardır. Kadının doğuran olmasının yanında erkeğin bu doğumda sahip olduğu etki henüz bilinmemesinin etkisiyle soyun anneye dayanması kadını kabiledede daha etkin ve daha güçlü yapmıştır. Kabilenin var olması doğuma bağlıdır doğum da kadına ve çocuğun babasının belli olamayacağı bir yaşam sistemi mevcuttur.

Bazı evrim psikologları, eski avcı toplayıcı grupların tek eşli çiftlerin kurduğu çekirdek ailelerden oluşmadığını öne sürmektedir. Onlara göre çekirdek ailelerden ziyade, bu insanlar özel mülkiyetin, tek eşli ilişkilerin ve hatta babalığın bile olmadığı komünler halinde yaşamaktaydılar. Bu tür bir grupta, bir kadın aynı anda pek çok erkekle cinsel ilişkiye girip yakın bağlar kurabilirken, grubun tüm yetişkinleri

de çocuklara ebeveynlik ederek işbirliği yapardı. Hiçbir erkek hangi çocuğun kendisinin olduğunu kesin olarak bilmediğinden erkeklerin hepsi tüm gençlere eşit ilgi gösterirdi (Harari, 2017, s.53).

Feodal Toplum Düzeninde Kadın

Değişen ve gelişen toplumda üretim gücünün artması ve tarımın gelişmesiyle artık erkek iş gücüne daha fazla ihtiyaç duyulmuştur. Tarımın gelişmesi de kölelik sisteminden feodal sisteme geçişi tetiklemiştir.

“Feodal devlette idarenin derebeylik şeklinde olmasının sebebi, müstevlilerin yabancı olmaları ve memleketin muhtelif kısımlarında bulunan garnizonların eski kabile reislerinin idaresi altında bulunmasıdır.”(Eberhard, 2007, s.34)

Bu gelişmeler sonucunda feodal sistemin varlığı için her şeyin düzen içinde ilerlemesini sağlayacak bir sistem oluşturulması gerekmiştir. Çin’in feodal toplumunda, en önemli üretim alanı tarımdı. Çiftçi ise toplumun en önemli kısmı olan üreticilerdi. Çiftçi aileleri yerleşik toplumun en temel ekonomik yapısıydı. Bu yapının etkili bir şekilde üretim gerçekleştirmesini koordine etmek gerekiyordu. Ayrıca antik dönem tarım üretiminin fiziksel iş gücü gerektirmesi erkeğin ailenin başı oluşunu, ataerkilliği belirginleştirdi. Böylelikle, ataerkil egemenlik antik dönem toplumunda gerekli ve mantıklı bir hal aldı(Wang, 2004, s.4-5).

Zhou dönemi (M.Ö.1046 – M.Ö.256) ataerkil sistemi, cinsiyet ayrımı ve erkeğin soyluluk seviyesine dayalı sistemin oluşmasıyla tamamen yakından alakalıdır. Zhou döneminde sosyal sınıfların başkaldırıları arttığı için, yönetici ve yönetilen arasında bir yönetim ve itaat kuralları inşa etmek gerekmiştir. Ayrıca soylular arasında içeriği birlik içinde çalışmak, birlikte dış ayaklanmalarla ilgilenmek olan bir sistem düzeni oluşturulma ihtiyacı duyulmuştur. Bunlar da “周礼 Zhou Li³” içinde yer alan gerekliliklerdir. Zhou Li’deki erkek, kadın, iç, dış iş bölümü sistemi, evlilik sistemi gibi şeyler kadına karşı her şeyi alt üst edecek şekilde etkilemiştir.(Wu, 2004, s.19)

Bu ritüeller o dönem toplumuyla alakalı özet bir içerikten oluşmaktadır. Bu ritüeller toplum hayatının içine işlemiş, yaşam standardı halini almıştır. İnsanların karakterleri ve tavırları birbirlerinden farklı seviyelerde bu ritüellerin özünden payını almışlardır. Zhou dönemi insanların hayatındaki her türlü önemli olay ve seramoniler bu Ritüel kurallarını taşımaktadır. Ritüeller olarak bilinen şey aslında hayatın içindeki kurallardır. Bu kurallar o zamanın yaşamından göze çarpan dönem özelliklerini oluşturur. Aynı zamanda bu kurallar canlı kültürün önemli bir sembolüdür de. Ritüellerin işlevinin temel özelliği insanların birinin

³ Konfüçyüsçü düşünce sisteminin temel klasiklerindedir. Zhou ritüellerini içerir.

diğerine esaretle bağı olan ilişkilerini ve katı sosyal sınıf ilişkilerini korumaktır. Onun etkisiyle toplum hayatındaki ast, üst, soylu, fakir arasındaki fark ortaya çıkmaktadır. İnsanların bilincinde bu fark daha fazla netleşmektedir. Ritüel kuralları ile ahlak birbirine paraleldir, o dönem düşüncesine göre insanlar Ritüel kültürüyle kaplanmalı ve onu yaşatmalıdırlar.(Wu, 2004, s.20)

Feodal Toplumdaki Kadın Değer Yargıları

Zhou dönemiyle beraber oluşmaya başlayan feodal düzen ve o dönemin etkili Ritüel kurallarıyla birlikte kadın bulunduğu saygın ve seviyeli konumunu yitirmeye başlamıştır.

Çin feodal toplumunda kadının toplumdaki yerini derinden etkileyen unsurların arasında Çin tarihinde çok önemli bir yere sahip olan Konfüçyus⁴ ve Konfüçyuscü düşünce sistemi de yer alır. Konfüçyus, ritüellere sıkı sıkıya bağı olan bir düşünürdür. Konfüçyuscü düşünce de çok uzun yıllar etkisini sürdürdüğü için kadının uzun yıllar arka planda kalışında etkileri olmuştur. Zhou dönemi ve devam eden süreçte kadının arka toplumdaki yerini kaybedişini, erkeğin gerisinde bırakılışını anlamamızı sağlayan çok önemli birkaç ifade vardır ki bunlar kadın için toplumda bulunan önemli değer yargılarını ifade ederler. Ve eski dönem kayıtlarında sık sık geçerler. Özellikle dönemin kadından ve kadın ahlakından bahseden tarihi ve edebi eserlerinde özel olarak geçmektedir. Bu eserlere örnek olarak 女诫(nǚ jiè)⁵, 列女传 (liè nǚ chuán)⁶, 女论语(nǚ lùn yǔ)⁷, 内训(nèi xùn)⁸ verilebilir(An, 2012, s.30). Bu eserler kadın ahlakı için kadının yaşamında uyması gereken kurallardan, bilinmesi gereken değer yargılarından bahseder ve çoğunlukla da kadın eğitimlerinde kullanılmışlardır. Çünkü feodal toplumda ve dönemin düşünce yapısında iyi bir eş olmak, iyi bir aile demektir. İyi aile iyi toplum demektir. Bu da ülkede düzen anlamına gelir.

Toplumda çok önemli bir yeri olan ve kadının hayatını derinden etkileyen bu değer yargılarından çok temel ve önemli olan üç tanesini “三纲五常 (sān gāng wǔ cháng) üç ana yol gösterici, beş erdem”, “三从四德 (sān cóng sì dé) üç itaat dört ahlak”, “男尊女卑 (nán zūn nǚ bēi) erkek kadından üstündür” görüşlerini açıklamamız feodal toplumdaki kadının yerini izah etmek için yeterli olacaktır.

三纲五常 (sān gāng wǔ cháng) Üç Ana Yol Gösterici, Beş Erdem

⁴ Konfüçyüs, m.ö.551 – 479 yılları arasında yaşamış olan Çin tarihinin ünlü düşünürüdür. Aynı zamanda Konfüçyüsçü düşüncenin de kurucusudur.

⁵ 女诫(nǚ jiè), Çin tarihinin ilk kadın tarihçisi olan 班昭Ban Zhao tarafından, kızlarına nasihat olarak kaleme aldığı eseridir.

⁶ 列女传(liè nǚ chuán), m.ö.18 yılında yazar 刘向Liu Xiang tarafından yazılmış olan örnek kadın biyografileridir.

⁷ 女论语(nǚ lùn yǔ), Tang döneminde 宋若莘Song Ruoshen ve 宋若昭Song Ruozhao kardeşlerin kadınlar için tavsiyelerinin bulunduğu eseridir.

⁸ 内训(nèi xùn) üçüncü Ming hükümdarının eşi imparatoriçe 徐Xü ve saray kadınlarının eğitimi için hazırlanmış olan, kadın ahlakı ve kurallarını içeren eseridir.

Bunlardan birincisi ve hatta içerik olarak da diğerlerinden çok daha geniş bir anlam içeren “三纲五常 (sān gāng wǔ cháng) üç ana yol gösterici ve beş erdem” kavramıdır.

“Üç ana yol gösterici ve beş erdem” kavramı, Çin feodal toplum yapısındaki ahlak sisteminin çekirdeğidir, onun ortaya çıkışı ve gelişimi uzun bir süreçtir. Üç ana yol gösterici ve beş erdem düşüncesi Qin hanedanlığı öncesi (先秦⁹)nin yüz düşünce ekolü öğretileri arasında görülmektedir. 东汉 (dōng hàn) Doğu Han dönemi öncesi, 汉章帝(hàn zhāng dì) Han hanedanlığı hükümdarı Zhang kendisinin yönettiği 白虎观 (bái hǔ guān)¹⁰ toplantısını yaptı, toplantı sonrasında 班固 Ban Gu¹¹’ya “ülke durumu”yla ilgili “白虎通” u yazdırdı, eserde feodal toplumun ahlakı hakkında kesin bir şekilde şekillendirilmiş, “三纲sān gāng” yani üç ana yol gösterici¹², “五常wǔ cháng” yani beş erdem¹³ net bir düşünce halini almıştır, bundan sonra “三纲sān gāng” ve “五常wǔ cháng” resmi olarak ülke kanunu sınıfına dahil olmuş oldular. (An, 2012, s.31)

Temel olarak feodal topluma geçiş sırasında yaşanan sistemsel problemleri çözmek için net bir düzen adına bu “üç ana yol gösterici ve beş erdem”e sıkı sıkıya bağlı olmak amaçlanmıştır. “Üç ana yol gösterici”, sistem içinde olması gereken temel kaideleri işaret eder. Bu kaideler, “君为臣纲 (jūn wéi chén gāng) yönetici, tebaası için yol göstericidir”, “夫为妻纲 (fū wéi qī gāng) koca, karısı için yol göstericidir” ve “父为子纲 (fù wéi zǐ gāng) baba, oğlu için yol göstericidir” şeklindedir (Wang, 2004, s.4-5). Bu kaideler temelde sistemin sorunsuz ilerlemesi ve toplum düzeninin sağlanması için bir ilke niteliğindedir. Ast üst ilişkisi sağlar ve yukardan aşağıya devletten aileye bir itaat ve düzen sistemi getirir.

Bu kaidelerden ikincisi olan koca karısı için yol göstericidir kaidesi sistemin en küçük yapısı olan aileyi işaret eder ve toplum düzeni için olması gerektiğine inanılan ast üst ilişkisinde kadını ast yani itaat eden olarak gösterir. Feodal toplum döneminde kadının nasıl bir konumda olduğunu hatta aile içindeki yerini de bu kaideden anlamak mümkündür.

Üç ana yol gösterici ve beş erdem kavramının amacı daha önce de belirttiğimiz gibi genel olarak bir toplum düzenini sağlamaktır. Bu üç yol gösterici kaidesinin yanında sistemin düzeni

⁹ 先秦(xiān qín) Qin hanedanlığı öncesi, Qin hanedanlığının ilk imparatorunun Çin’i birleştirdiği m.ö.221 yılından öncesi için kullanılan ifadedir, genel olarak ilkbahar sonbahar ve savaşan beylikler dönemini ifade eder.

¹⁰ 白虎观(bái hǔ guān) m.ö. 79 yılında Han hanedanlığı döneminde kurulan ve beş klasik üzerinden konuşulup kararlar alınan toplantı.

¹¹ 班固(bān gù) Çin tarihinin önemli 24 tarih kitabından (二十四史) Han tarih kitabı (汉书) nun hazırlanmasında oldukça fazla emeği geçen yazar ve aynı zamanda şairdir. Çin tarihinin ilk kadın tarihçisi Banzhao’un da erkek kardeşidir.

¹² 三纲sān gāng yani üç ana yol gösterici: 君为臣纲(jūn wéi chén gāng) yönetici tebaası için yol göstericidir, 夫为妻纲(fū wéi qī gāng) koca karısı için yol göstericidir, 父为子纲(fù wéi zǐ gāng) baba oğlu için yol göstericidir.

¹³ 五常wǔ cháng yani beş erdem: “仁(rén) iyilik”, “义(yì) dürüstlük”, “礼(lǐ) görgü kuralları”, “智(zhì) bilgelik/akıl”, “信(xìn) güven” Konfüçyüsçü düşüncenin de temelidir.

için aynı zamanda beş erdeme de sahip olmak gerekmektedir. Bu beş erdem Konfüçyüsçü düşünce'den gelen temel karakter ve erdem özelliklerinden birkaçıdır. “仁 (rén) iyilik”, “义 (yì) dürüstlük”, “礼 (lǐ) görgü kuralları”, “智 (zhì) bilgelik/akıl” ve “信 (xìn) güven”dir.

Bu beş erdem, bir insanın sahip olması gereken beş temel özelliği ifade etmektedir. Bu özellikler kölelik düzeninden daha üst seviyeye çıkan bir toplum için sahip olunması gereken temel özelliklerdir. Üç ana yol gösterici toplum düzenindeki temel ilişki gruplarını standartlaştırmayı amaçlamışsa, bu beş erdem de insan ilişkileri içinde olması gereken temel beş karakter özelliğini belirlemeyi amaçlamıştır. Herkesin bu özelliklere sahip olması ve o şekilde yaşaması toplum içinde huzur ve düzen için gereklidir. Bu konuda kadın ve erkek ayrımı yoktur.

三从四德 (sān cóng sì dé) Üç İtaat Dört Ahlak

Feodal toplum yapısındaki ikinci önemli ve kadının yaşamını ciddi anlamda kısıtlandıran kavram ise “三从四德 (sān cóng sì dé) üç itaat dört ahlak” kavramıdır. Bu kavram ilkinde göre birebir kadına hitap etmektedir. Onun yaşamını baştan aşağı etkileyen bir kavramdır. Şöyle ki, “三从(sān cóng) üç itaat” ifadesinin anlamı kadın hayatı boyunca üç kişiye itaat etmeli bu üç kişinin peşinden gitmeli şeklindedir. Aynı zamanda bir önceki ‘üç ana yol gösterici’deki ‘koca kadının yol göstericisidir’ kaidelerinin de temelini ifade eder. Üç itaatte kadının tüm yaşamını bir erkeğin yanında, onu takip eder şekilde geçirmesi anlatılmak istenir. Yani kadın doğumundan evleneceği zamana kadar babasına, evlendikten sonra kocasına, kocası ölürse de oğluna itaat etmeli yani onları takip etmelidir. Bu 礼记(Lǐ Jì) Ritüeller klasığı¹⁴nde şu şekilde geçer; “Kadınlar itaat/takip etmelidirler; çocukken babalarını, evlendiklerinde kocalarını, kocaları öldüğünde de oğullarını takip etmelidirler(Zhao, 2006, s.19).” Burada ifade edilmek istenen durum şudur ki; kadın hayatının her döneminde bir erkeğin liderliğinde olmalı, ona karşı itaatkâr ve uyumlu olmalı, her koşulda onun istek ve arzularının peşinden gitmelidir.

“Üç itaat dört ahlak” kavramındaki “四德 (sì dé) dört ahlak” ifadesi ise kadında bulunması gereken dört esas ahlak kuralını ifade etmektedir. Feodal toplum döneminde temel ahlak kurallarını belirlediğini ifade ettiğimiz Ritüellerde kadına karşı esas dikkati çeken bölüm bu ahlak kurallarının geçtiği “礼记。内则 Liji – iç düzen” bölümüdür, konusu kadının uyması gereken açık kurallar ve önerilen kadın ahlakı gibi kadını ilgilendiren ahlak kurallarıdır.

¹⁴礼记(Lǐ Jì) Ritüeller klasığı

Bu ahlak standartlarının dört ana başlığı vardır ve bunlara “四德 (sì dé) dört ahlak” denir. Dört ahlak kuralı, “妇德 (fù dé) kadının ahlakı”, “妇言 (fù yán) kadının konuşması”, “妇容 (fù róng) kadının dış görünüşü” ve “妇功 (fù gōng) kadının becerileri”dir.

周礼 Zhou Li de dört ahlak 四德(sì dé) kavramının yani kadın ahlakının, kadın konuşmasının, kadın görünüşünün ve kadın becerilerinin öğrenilmesinden bahsedilmektedir. Bunun yanı sıra 礼记-昏义 (lǐ jì - hūn yì)’de de yine kadına evliliğinin ilk aylarında atalara saygı gibi aile için önemli konularla birlikte dört ahlak kavramının da öğretilmesinden bahsedilir. (Zhao, 2006, s.24-25)

“Dört ahlak ” Zhou sarayı “kadın eğitimi” nin de temel içeriğiydi. Sonraları bu “dört ahlak” eğitimi soylu aileler arasında da yayılmıştır(Wu, 2004, s.49). Zamanla Çin’in feodal toplumunda her kadın için uyulması gereken ahlak kuralları haline gelmiştir. Dört ahlak kavramı Konfüçyüsçü düşünce sisteminde de önemli bir yeri olan bir kavramdır. Konfüçyüsçü düşüncede ailenin huzuru için ataerkil toplumda sahip olması gereken karakteristik özellikleri ifade etmektedir. Erkekler için evlenmek için seçilecek kadın özelliklerini ifade ettiği kadar evli kadınlar için de ailede huzur için sahip olunması gereken özellikleri ifade etmektedir. Bu sebeple her anne kızına bu eğitimi vermek ister. Buna en güzel örnek Çin’in ilk kadın tarihçisi olan 班昭Banzhao¹⁵, un kızları için 女诫Nüjie adlı bir eser yazmış olmasıdır. Bu eseri sadece kızlarının iyi bir evliliğe ve bu doğrultuda iyi bir geleceğe sahip olmaları için kılavuz olması adına yazdığı bilinmektedir. Hatta niyetini eserinde şu sözlerle ifade etmiştir.

“Evlilik çağına gelmiş siz kızlarım evli bir kadının bilmesi gereken doğru gelenekleri bilmediğiniz ve öğrenmeye vaktiniz olmadığı için kederliyim. Görgü kurallarında atalarınızı ve kabilenizi küçük düşüreceğinizden korkuyorum....Yararlanmanız için boş vakitlerimde ‘kadınlara nasihatler’ başlığı altındaki bu talimatları yazdım. Umarım her biriniz kendiniz için birer kopyasını yazarsınız. Bundan sonra her biriniz bu nasihatlere uymak için çabalayın.”(Fidan, 2013, s.30-31)

男尊女卑 (nán zūn nǚ bēi) Erkek Kadından Üstündür

Kadının toplumdaki yerinin derinden etkileyen kavramlardan bir diğeri ise “男尊女卑 (nán zūn nǚ bēi) erkek kadından üstündür” kavramıdır. Temel olarak bir cinsiyet eşitsizliğini ifade etmektedir. Bunun yanında da daha önce bahsettiğimiz kaidelerin de esas çekirdeğini oluşturmaktadır.

¹⁵班昭bān zhāo m.s.45-117 yılları arasında yaşamış olan, Han tarih kitabı olan 汉书Hanshu’nun tamamlanmasını sağlayan, Çin’in ilk tarihçisidir.

Kadının dış dünyada var olan hayatının değişen sistem ve toplum düzeniyle birlikte evin sınırları içine sıkıştırılmasının da temelinde yine bu düşünce yatmaktadır. Kadın erkek gibi değildir, aynı haklara sahip değildir. Kadın erkek farkı yaşam sınırlarıyla bile belirlemiş, kadın ailenin yani evin içinden erkek evin dışından sorumludur denmiştir.

Feodal toplum döneminde Konfüçyüsçü düşünce sistemi, toplumu her yönden etkilemiştir. Aslında Konfüçyüs kadına karşı net bir tavır benimsememiştir. Sadece atalarından gelen klasikleri temel aldığı için “阴阳-尊卑 Yinyang ast üst” düzeninin toplum düzeni için en doğrusu olduğuna inanmıştır. Özellikle “易经Yijing”¹⁶’de Yin Yang ilişkisi çok önemli bir yer tutar. Bu felsefeden yola çıkarak erkek yang, kadın yin olarak görülmüş, erkeği güçlü, kadını zayıf, erkeği yöneten, kadını itaat eden kabul etmişlerdir. Denge için de gerekli olan budur. Bu da kadın ile erkek arasındaki erkeği üstün kadını onun altında ona itaat eden şeklindeki durumunu desteklemektedir (Zhao, 2006, s.19).

Sonuç

Yukarıda bahsettiğimiz feodal toplum dönemine ait bu üç farklı kavram temelde aynı felsefi görüşü barındırır. Yin Yang felsefesi. Huzurlu ve düzenli işleyen bir toplum için gerekli olan sistemin en küçük parçasından en büyük parçasına kadar bu uyumun sağlanabilmesidir. En küçük parçasında Yin olan, zayıf olan, uyumlu olması gereken kadındır. Erkek ise Yang’dır, güçlüdür ve yönetendir. Bu toplum görüşü açısından doğru bir aile mutlu bir gelecek için kadının sahip olması gereken özellikleridir. Feodal toplum döneminin iki bin yıl sürdüğünü Konfüçyüsçü düşüncenin ise çok daha uzun ve etkili olduğunu düşünecek olursak sanırım bu kavramların da toplumun yapısına tarihine ne kadar işlediğini belki de halen etkilerinin görüldüğünü anlayabiliriz. Temelde feodal sisteme dayalı toplumda işleyişin sürmesi, sağlıklı bir düzenin devam etmesi için ortaya koordineli ast üst idaresine dayalı bir sistem oturtturulmak istenmiş ve bunda başarılı da olunmuştur. Fakat bu durumdan kadınlar zararlı çıkmış aile içindeki düzende de aynı sistemin var olmasının aile düzeni ve tabi toplum düzeni için doğru olacağı inancı baş göstermiş diğer etkenlerle de bir araya gelerek kadın erkeğin gerisinde, itaatkâr, uyumlu olması gereken bir yardımcı görevi üstlenmiştir. Kadına çizilen bu rol, o dönem toplumunda ideal kadını ifade etmektedir.

Kadının aile içiyle sınırlandırılan yaşamı aynı zamanda bir erkeğe de bağlanmıştır. Çocukken babasına itaat etme zorunluluğu, evlenince kocasıyla devam etmiş, kocasını kaybetmesi durumunda tekrar evlenmesine izin verilmemiş, bir erkeği takip etme zorunluluğu oğlunun

¹⁶ Beş klasiklerden biri olan Değişimler Klasığıdır.

takip etmesini sağlamıştır. Kadına sahip olduğu bu uyumu, erkeğin yanında, bir adım gerisinde durma içgüdüsünü veren ise çevresinden, ailesinden aldığı dört ahlak temelinden gelir. Doğduğu andan itibaren bir kız çocuğu ileride yapacağı evliliğe hazırlanır. Bu sayede iyi bir eş bulabilir, o eşin sayesinde saygınlığa erişebilir çünkü kadın takip ettiği erkeğin değerini taşır. Kadın erkeğin yol göstericisi kaidelerinden de, kadının hayatı boyunca hep bir erkeği takip etmesi kaidelerinden de varılan nokta budur.

Feodal toplumda var olan bu önemli kavramlar kadının toplumdaki yeri için çok önemli esaslardı ve bu değer yargıları kadının kaderini çok uzun yıllar boyunca etkiledi. Günümüzde kadına karşı birçok şey değişmeye başlamış olsa da halen bu iki bin yılı aşkın varlığını sürdüren değer yargılarının etkisini toplumda görmek mümkündür.

Kaynakça

- An Chunhuan, (2012). Han Dönemi Kadın Ahlak Araştırması (汉代女性到的研究), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hunan Üniversitesi, Hunan.
- Eberhard, W. (2007). Çin Tarihi. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Fidan, M. (2013). Çin'in İlk Kadın Tarihçisi Ban Zhao ve Eseri Nü Jie'nin İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara .
- Wu, S. (2004). Çin Antik Dönemi Kadın Bilinci - İlk Çağlardan Feodal Sisteme Ahlak kuralları (中国古代女性意识 – 从原始走向封建礼教), Yayınlanmamış doktora tezi, Suzhou Üniversitesi, Suzhou.
- Wang, Q. (2004). Üç ana yol gösterici beş ahlak kuralı'nın kritiği (三纲五常批判), Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, HeilongJiang Üniversitesi, Heilongjiang
- Zhao, H. (2006). Ban Zhao ve Nüjie (班昭和女诫), Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Nanjing Shifang Üniversitesi, Nanjing.

Extended abstract

The living conditions for men and women who live in different lives of the common society and values they see in community vary from society to society and according to religious, economic and cultural differences. Despite the changes, women have been exposed to negative conditions than men throughout the history of humanity. In fact, women had to endure unwanted conditions because of beauty standards that were determined by the people. Also, sometimes they were regarded as being a devil, were marginalized by the communities.

Even though the reasons which depend on the position of women and their values change from society to society in time, the idea that sees women have a lower level than men is based on different cultures that have various cultural structure, beliefs, and philosophical movements.

China has a long and deep history, along with an extremely deep culture. In the period of feudal society which encompasses a very important period in Chinese history, the basis of Chinese culture is rooted. Like Confucius, important thinkers such as Laozi have emerged in the early days of this period and continue to maintain their values to this day. The feudal society process, which spans about two thousand years of Chinese history, was influenced by classics written in antiquity like these famous thinkers, and many value judgments of this period emerged with these factors and maintained their existence for many years.

In China feudal society period, the values judging the place of woman in society give very valuable information about the culture of this period. This culture, which has a root based on the classical texts of the Chinese antiquity, has deeply affected the place of women in society as well as the rituals that are absorbed in society and considered important for the sake of society. These cultures and rituals, which are owned by the Chinese community, set a place for women in society, and these constitute women's value judgments even if they are not written rules.

The women value judgments in the Chinese feudal society are generally values judgments that keep women behind the man, obedient and push them to live within the boundaries of the house. In this article, we examine three of the most important and most well-known expressions of female values in Chinese feudal society. These are 三纲五常 (sān gāng wǔ cháng) the three main guiding, five virtues, 三从四德 (sān cóng sì dé) the three obedience, the four morals, and 男尊女卑 (nán zūn nǚ bēi) the male nobility. From the first to last words we speak, three are based on 阴阳 (yīn yáng), which is a very important place in Chinese culture.

According to this information, everything that exists is like Yin and Yang, balances and maintains its existence in this way. Sky and Earth, Black and White, Cold and Hot are in a harmony like Yin and Yang. Also, they cannot be thought apart. In addition, men and women can be described as two sides which balance each other. Women represent the weak side who is called Yin, on the other hand, men represent the stronger side who is called Yang. Moreover, while men behave like a leader, women act adaptable. It is possible to see that the expressions that are indicated in the article show these details. That is to say, the expression of "man is an advisor for a woman" in the content of "three main guiding and five virtues" shows that man is the leader, is called Yang, a woman is weak and harmonious, is called Yin. Second women value judgment express as "three obedience, four morals" shows that man and woman must behave in the same roles. In third women value judgment, the statement of "man has a higher level than a woman" states the position of women and men in this balance again. As a result, these three conditions emphasized that men always have a dominant role when compare to women. In this way, the woman is behaving in accordance with what she should be, and this ensures the continuity of the social sustainability.

The influence of Yin-Yang philosophy is evaluated on the basis of the three expressions mentioned above. This philosophical view also shows itself at a superior-subordinate relationship emerged from the new system which passed from the agricultural society to the feudal society. With this system, a superior-subordinate relationship and a system of obedience, correct relationships, and organization will be provided.

In the system created for the purpose of ensuring the social organization, the woman was required to stay behind the man, to be obedient and, devote oneself to own family. This expectation was extremely assimilated in the community, as an example, Ban Zhao who is the first famous female historian defend the idea. Moreover, she recommended these ideas to own daughters. At the same time, the woman was obliged to follow the fate of men who connect herself because, in this era, woman's value in the society corresponded to the value of the man who has permitted herself to control. The woman, who is expected to follow her father, husband, and son in order, could only live in their footsteps. As a result, it is based on the basis of the female values judgments in the Chinese feudal society system.